

MGR URSZULA MAJ

(16 I 1949–12 IX 1988)

*Rodzili się, pragneli, umierali.
Takie tłumy, Na Boga. Jak to możliwe,
że wszyscy chcieli żyć, a nie ma ich?*
Cz. Miłosz

Piętnastego września na cmentarzu w Luborzycy rodzina, grono przyjaciół i kolegów pożegnało Urszulę – koleżankę, której obecność tak wiele dla nas znaczyła. Ta śmierć, poprzedzona długotrwałą chorobą i cierpieniem, choć unaoczniająca nieuchronność przemijania, budziła wśród zgromadzonych nad Jej grobem i tych co towarzyszyli jej myślami, głęboki sprzeciw. Świadomość, że odeszła za wcześnie była wstrząsem nie tylko dlatego, iż śmierć, zwłaszcza osób młodych, zawsze zaskakuje niezwykle boleśnie. Szokiem dla nas, przyjaciół, była również ta pustka związana z odejściem Urszuli. To nieprawda, że nie ma ludzi niezastąpionych. Jej brak odczuwać będziemy zawsze.

Choć zwykle w nekrologach czci się pamięć badaczy dojrzałych, o wieloletnich osiągnięciach i wybitnych zasługach, dotychczasowe dokonania Urszuli, zmarłej na progu dopiero swej aktywności naukowej w pełni uzasadniają przypomnienie tej części jej życia.

Urodziła się 16 stycznia 1949 r. w Krakowie. Tu też ukończyła XI Liceum Ogólnokształcące i podjęła w roku 1967 studia w Katedrze Archeologii Polski Uniwersytetu Jagiellońskiego. Zakończyła je w 1972 r., uzyskując tytuł magistra na podstawie pracy „Materiały kultury pucharów lejkowatych z Łukawicy, pow. Lubaczów”, w której opracowała archiwalne źródła z badań wykopaliskowych w dorzeczu górnej Tanwi. W latach 1973–1975 pracowała w Składnicy

Główniej Muzeum Archeologicznego w Krakowie wykonując prace inwentaryzatorskie. W roku 1974 rozpoczęła kolejne studia w Katedrze Etnografii Słowian UJ, uzyskując absolutorium w 1978 r. Jej zainteresowania etnograficzne koncentrowały się wówczas wokół tematyki obrzędowości urodzinowej i pogrzebowej na Orawie.

W 1974 r. związała się też z Zakładem Archeologii Małopolski IHKM PAN w Krakowie, biorąc początkowo udział w terenowych badaniach neolitycznego stanowiska w Bronocicach, a od 1979 r. uczestnicząc w opracowaniach materiałów zabytkowych w Pracowni Archeologicznej ZAM IHKM PAN w Igołomi. Od samego początku (1979 r.) była współautorką zakrojonych na szeroką skalę badań wykopaliskowych w Słonowicach, gm. Kazimierza Wielka, lecz Jej wkład pracy i zaangażowanie w tak krótkim tekście nie sposób oddać.

Kwalifikacje zawodowe Urszuli i jej predyspozycje do nowoczesnych analiz archeologicznych, a także potrzeby badawcze były powodem podjęcia przez nią opracowania źródeł wykopaliskowych z wczesnośredniowiecznego grodu w Stradowie. Zadanie to, którego ogrom skutecznie od lat odstraszał potencjalnych kandydatów, podjęła w roku 1980, w ramach Stacjonarnego Studium Doktoranckiego IHKM PAN. Temat rozprawy doktorskiej dotyczył kluczowego dla problematyki stradowskiej zagadnienia typologii i chronologii tamtejszej ceramiki, a łączył się z niesłychanie żmudnymi pracami porządkowymi nad materiałem i dokumentacją tych, prowadzonych przed z górą ćwierćwieczem, badań. Walory intelektualne i pracowitość Autorki zaowocowały wkrótce nie tylko znaczącym postępem prac nad dysertacją. Pozwoliły też Jej zaprezentować dojrzałe naukowo i znakomicie przygotowane studium polemiczne dotyczące sposobów prezentacji ceramiki wczesnośredniowiecznej (zob. wykaz publikacji). Ważną, prekursorską hipotezą opartą na studiach nad materiałami stradowskimi była propozycja znacznego „odmłodzenia” chronologicznego grodu właściwego w Stradowie oraz ostatniej fazy jego zabudowy. Referat poświęcony temu zagadnieniu – obecnie w druku – wygłosiła w trakcie sympozjum poświęconego małopolskiemu budownictwu obronemu w Janowicach, w październiku 1984 r. W tym też roku została etatowym pracownikiem Zakładu Archeologii Małopolski IHKM PAN.

Najważniejsze dzieło Urszuli – rozprawa poświęcona ceramice stradowskiej – choć daleko zaawansowane, niestety nie zostało już sfinalizowane według zamysłu Autorki. Zmagania z ciężką chorobą od lutego 1985 r. znacznie ograniczyły, a wkrótce uniemożliwiły kontynuowanie prac. Ze względu na wybitne walory poznawcze do druku zostały tylko złożone – niestety już pośmiertnie – części zakończzone, głównie baza źródłowa i założenia metodyczne nowatorskiej klasyfikacji typologicznej ceramiki. Ukazał się jako pozycja książkowa w Ossolineum.

Podkreślić też należy zaangażowanie Naszej Koleżanki w pracach Sekcji Archeologicznej Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego, a także Jej aktywność w tej działalności związkowej i społecznej, z którą łączyliśmy nadzieję na lepsze jutro.

Zwrot o „odejściu w pełni sił twórczych”, choć często nadużywany, jest w tym przypadku niestety najszczerzą prawdą. Nieprędko pogodzimy się też z myślą – a jest to chyba ważniejsze – że nie ma już wśród nas życzliwej, zawsze uczynnej i powszechnie lubianej koleżanki.

Krzysztof Tunia

BIBLIOGRAFIA PRAC URSZULI MAJ

- 1 – Urszula Maj, *Materiały kultury pucharów lejkowatych z Łukawicy, pow. Lubaczów* (maszynopis);
- 2 – Barbara Baczyńska, Urszula Maj, *Wstępne wyniki badań na stanowisku wielokulturowym w Szarbi, woj. Kielce*, Spraw. Arch., t. 33: 1981, s. 165–181;
- 3 – recenzja pracy: A. Buko, *Wczesnośredniowieczna ceramika sandomierska*, Wrocław 1981 – APolski, t. 28: 1983, z. 2 s. 445–454;
- 4 – Urszula Maj, Władysław Morawski, *Umianowice, woj. Kielce – stanowisko na trasie*

W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity sposób myślenia i działania, który pozwoliłby na wypracowanie wspólnego języka i sposobu wyrażania myśli. W tym celu należało przede wszystkim wypracować jednolity sposób myślenia i działania, który pozwoliłby na wypracowanie wspólnego języka i sposobu wyrażania myśli.

Kwestionariusz służy przede wszystkim do zbierania danych o funkcjonowaniu jednostki badanej. Jest to narzędzie, które umożliwia zbieranie danych o funkcjonowaniu jednostki badanej. Jest to narzędzie, które umożliwia zbieranie danych o funkcjonowaniu jednostki badanej.

Najważniejszą rolę w tym procesie odegrał przede wszystkim zespół badawczy. Jest to zespół badawczy, który odegrał najważniejszą rolę w tym procesie. Jest to zespół badawczy, który odegrał najważniejszą rolę w tym procesie.

Wskazano na potrzeby dalszych badań i wypracowania wspólnego języka i sposobu wyrażania myśli. Jest to potrzeba dalszych badań i wypracowania wspólnego języka i sposobu wyrażania myśli.

Zwrócić uwagę na to, że w tym procesie odegrał przede wszystkim zespół badawczy. Jest to zespół badawczy, który odegrał najważniejszą rolę w tym procesie.

Krzysztof Jurek

BIBLIOGRAFIA PRAC URZĘDU MAJ

- 1 - Urząd Maj, Materiały do spraw... (1981)
- 2 - Barbara Maciejowska, Urząd Maj, (1982)
- 3 - (1983)
- 4 - Urząd Maj, (1984)